

ZÁKONNÉ POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZAMĚSTNAVATELE ZA ŠKODU PŘI PRACOVNÍM ÚRAZU NEBO NEMOCI Z POVOLÁNÍ

JUDr. Irena Machátová, ředitelka Centra pojištění odpovědnosti za pracovní úrazy

Pro život jaký je

Zásadní změny právních předpisů

Novela ZP zákon 285/2020 Sb. účinnost od 1. 1. 2021 – úprava imateriální újmy

Novela ZP zákon 230/2024 Sb. – zrušení stop výdělku v rentě účinnost od 1. 1. 2025

Novela ZP zákon 120/2025 Sb. - zakotvení nového institutu „jednorázové náhrady při skončení pracovního poměru, účinnost od 1. 6. 2025

Novela nař. vl. 276/2015 Sb. - nař. vlády č. 451/2022 Sb. účinnost od 1.1.2023 – změna v hodnotě bodů bolestného a ztížení společenského uplatnění (ZSU)

Novela zákona č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění – zákon č. 395/2024 Sb. - § 116c sdělování údajů pojišťovnám z registru zaměstnavatelů a pojištěnců ze strany ČSSZ – účinnost od 1. 1. 2025

Novela zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, provedená zákonem č. 285/2020 Sb., s účinností od 1. 1. 2021

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých dle ust. § 271i odst. 1 a 2 ZP

- pozůstalému manželovi nebo registrovanému partnerovi zemřelého zaměstnance (zákon č. 115/2006 Sb.)
- dítěti zemřelého zaměstnance - není vázána na jejich nezaopatřenost
- rodiči zemřelého zaměstnance - není vázána na nutnost jejich žití ve společné domácnosti, je-li náhrada vyplácena oběma rodičům, vyplatí se každému z nich polovina této částky. Je-li náhrada vyplácena jedinému žijícímu rodiči, vyplatí se v celé výši.
- nejméně ve výši dvacetinásobku průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém právo na tuto náhradu vzniklo

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých dle ust. § 271i odst. 1 a 2 ZP

- Přestože zákon uvádí částku minimální, může být poskytnuta jednorázová náhrada nemajetkové újmy i vyšší - **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis.zn. 21 Cdo 1124/2022 dne 26.5.2023** – vychází se z obsahu žádosti pozůstalých s přihlédnutím ke kvalitě vztahu se zemřelou osobou. Zohlední se zejména věk pozůstalého a zemřelého a existenční závislost pozůstalého na zemřelé osobě. Výchozí částka však může být modifikována již jen v řádu desítek procent, nikoliv mnohonásobků.

§ 271i odst. 3 jednorázová nemajetkové újmy pozůstalým - náhrada dalším osobám

- Jednorázová náhrada vzniklé nemajetkové újmy přísluší i dalším osobám v poměru rodinném nebo obdobném, které újmu zaměstnance pociťují jako vlastní újmu, avšak za podmínky, že tyto osoby vznik nemajetkové újmy v konkrétním případě prokážou.
- Výše náhrady není stanovena - obecná pravidla slušnosti a ústavní principy proporcionality, racionality, legitimního očekávání a plného odškodnění
- Demonstrativní výčet okruhu osob - sourozenci (vlastní i nevlastní), osoby trvale žijící s usmrcenou osobou, prarodiče (také praprarodiče), vnuci (také pravnuci), osoby ve vztahu sešvagřeném, případně příbuzní druhého manžela, nevlastní rodič, nevlastní dítě apod. trvale nežijící s usmrcenou osobou. Tedy osoby s tzv. aktivní legitimací, které újmu zaměstnance pociťují jako vlastní.

Judikatura

- **Rozsudek nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 2488/2023 ze dne 27.1.2024** Při usmrcení sourozence platí, že plné nepřiznání náhrady v situaci, kdy spolu zemřelý a pozůstalý prožili společné dětství, musí být **odůvodněno zcela výjimečným rozpadem vzájemných vztahů**, a to natolik, že by pozůstalý ztrátu osoby blízké nepovažoval za újmu, resp. by ji nikterak úkorně nevnímal. **Takový stav vzájemného vztahu musí ve sporu tvrdit a prokazovat žalovaný škůdce, případně pojistitel jeho odpovědnosti.**
- **Rozsudek nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 1681/2023, ze dne 15. 10. 2024** Pro stanovení výše náhrady za duševní útrapy spojené s úmrtím sourozence je **zásadní kvalita vzájemných vztahů a nikoli okolnost, zda jsou plnorodými nebo polorodými sourozenci.**

Jednorázová náhrada nemajetkové újmy při zvlášť závažném ublížení na zdraví dle ust. § 271f ZP -tzv. sekundární oběti

- Jde o výjimečné případy nejtěžšího zdravotního poškození, a to zejména o kómatické stavy, závažná poškození mozku, rozsáhlé popáleniny či o ochrnutí výrazného rozsahu, tj. o následky srovnatelné s usmrcením osoby, která je v tomto případě trvale vyřazena z většiny sfér společenského uplatnění.
- Okruh osob totožný jak u nároku dle ust. § 271i ZP
- Výše jednorázové náhrady není zákonem stanovena (obdoba § 2959 OZ)
- Vychází se z obsahu žádosti vyjmenovaných osob (manžel, partner, dítě, rodiče), kdy musí být posouzeny především následky a charakter ublížení na zdraví a dopad do duševního života těchto osob. U dalších osob v poměru rodinném nebo obdobném, které újmu zaměstnance pociťují jako vlastní újmu, je možno poskytnout náhradu za podmínky, že tyto osoby vznik nemajetkové újmy v konkrétním případě prokážou (stejně jak dle § 271i ZP)

Judikatura

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3468/2019 ze dne 14. 10. 2021
odškodnění sekundárních obětí

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3539/2022 ze dne 18. 3. 2024
definice zvláště závažné újmy na zdraví § 2959 OZ a odškodnění sekundárních obětí

Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s pohřbem § 271g ZP

- Přísluší tomu, kdo je vynaložil
- Zřízení pomníku nebo desky do výše nejméně jedenapůlnásobku průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém na tuto náhradu vznikne právo, zaokrouhuje se na celé stokoruny nahoru
- Přiměřené náklady za pohřeb (s odečtem pohřebného), hřbitovní poplatky, úprava pomníku nebo desky, cestovní výlohy a 1/3 obvyklých výdajů na smuteční ošacení osobám blízkým
- K tomuto nároku nutno doložit faktury nebo účtenky

Nařízení vlády č. 451/2022 Sb. ze dne 21. 12. 2022, kterým se mění nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (ZSU) způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání (NV)- účinnost od 1. 1. 2023

- Pro stanovení hodnoty bodu v přechodném období – čl. II. přechodných ustanovení: vychází se z data vyhotovení lékařského posudku o hodnocení bolesti či ZSU - při lékařském posudku s datem vyhotovení **do 31. 12. 2022** (včetně) je vždy hodnota bodu **250 Kč**, při lékařském posudku s datem vyhotovení **od 1. 1. 2023** se použije hodnotu bodu **1 % průměrné mzdy v národním hospodářství**
- Z ust. § 3 odst. 1 vyplývá, že hodnota bodu činí 1 % průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné na základě údajů Českého statistického úřadu za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, v němž vznikla povinnost provést hodnocení bolesti a ztížení společenského uplatnění – vztahuje se na lékařské posudky s datem vyhotovení po 1. 1. 2023.

Výpočet hodnoty bodu

1 % průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěné na základě údajů Českého statistického úřadu za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku

2017 činí 28 761 Kč – 287,61 Kč bod

2018 činí 31 225 Kč - 312,25 Kč bod

2019 činí 33 429 Kč – 334,29 Kč bod

2020 činí 34 611 Kč – 346,11 Kč bod

2021 činí 37 047 Kč – 370,47 Kč bod

2022 činí 39 306 Kč – 393,06 Kč bod

2023 činí 42 427 Kč – 424,27 Kč bod

2024 činí 45 107 Kč – 451,07 Kč bod

Vznik povinnosti provést hodnocení bolesti

§ 5 odst. 1 NV v době **ustálení** zdravotního stavu:

- Ukončení dočasné pracovní neschopnosti (DPN) u pracovního úrazu i NzP
- pokud není DPN:
  - pak okamžik vzniku pracovního úrazu nebo
  - datum zjištění nemoci z povolání

Vznik povinnosti provést hodnocení ZSU

- § 7 , odst. 1 NV –zpravidla až rok poté, kdy došlo k poškození zdraví a je zřejmé, že jde o trvalé následky a dalším léčením nedojde ke zlepšení nebo stabilizaci zdravotního stavu
- U pracovního úrazu rok od jeho vzniku
- U nemoci z povolání rok po jejím zjištění

Za rozhodný okamžik pro stanovení hodnoty bodu jak u bolesti, tak u ZSU **nepovažujeme** datum vydání lékařského posudku

Judikatura k hodnocení ZSU

- **Nález Ústavního soudu ČR sp.zn. II.ÚS 2925/20 ze dne 15. 11. 2021 – princip plného odškodnění** - pokud stěžovatel prokáže, že by mu při posouzení věci dle obecné občanskoprávní úpravy náleželo více než podle zákoníku práce, a to bez toho, aby byl stěžovatel povinen tvrdit a prokazovat okolnosti v jeho poměrech, které by z jeho věci činily výjimečný případ

Zákon 120/2025 Sb. flexinovela ZP - § 271ca Jednorázová náhrada při skončení pracovního poměru – účinnost od 1. 6. 2025 (dříve odstupné)

- Výpověď z pracovního poměru podle § 52d ZP nebo dohoda z téhož důvodu – pozbytí dlouhodobé způsobilosti vykonávat dosavadní práci pro pracovní úraz, zjištěnou nemoc z povolání nebo pro ohrožení nemocí z povolání
- Na základě vydaného lékařského posudku poskytovatelem pracovnělékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu po přezkumu
- Jednorázová náhrada ve výši 12 násobku průměrného měsíčního výdělku (PMV)
- Při výpočtu PMV lze aplikovat § 271m ZP rozhodné období předcházející kalendářní rok, pokud je to pro zaměstnance výhodnější než výpočet podle § 354 ZP (za rozhodné období se bere předcházející kalendářní čtvrtletí)
- Pro uplatnění nároku je rozhodné datum **ukončení pracovního poměru** po datu 1.6.2025

Zákon 120/2025 Sb. flexinovela ZP - § 271ca Jednorázová náhrada při skončení pracovního poměru – účinnost od 1. 6. 2025 (pokračování)

- Podléhá dani z příjmu - § 4, odst. 1 písm. b) bod 6 zák. 586/1992 Sb o dani z příjmu (část druhá zák. 120/2025 Sb.)
- Podléhá exekuci a insolenci
- Nepodléhá odvodům na zdravotní a soc. pojištění – jedná se o náhradu imateriální újmy
- Nevztahuje se na DPP a DPČ - § 77, odst. 2, písm.c) ZP
- změna zákona č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách (část sedmá zák. 120/2025 Sb.) - § 42 se doplňuje o odst. 4, který zakotvuje **povinnost oprávněné osoby zajistit vydání lékařského posudku pro určení, zda je onemocnění způsobeno pracovním úrazem nebo nemocí z povolání**

Zákon 120/2025 Sb. flexinovela ZP - § 271ca Jednorázová náhrada při skončení pracovního poměru – účinnost od 1. 6. 2025 pokračování

Zaměstnavatel je povinen vyplatit jednorázovou náhradu

- po skončení pracovního poměru v nejbližším výplatním termínu nebo
- se písemně dohodne se zaměstnancem na výplatě v den skončení pracovního poměru nebo
- na pozdějším termínu výplaty - možnost zmocnit pojišťovnu k vyplacení této náhrady ve smyslu § 2 a 8, písm. b) bod 2 vyhl. 125/1993 Sb.
- Instrukce a nový formulář na webových stránkách pojišťovny www.koop.cz v sekci řešení škody

Zákon 120/2025 Sb. flexinovela ZP - § 271ca Jednorázová náhrada při skončení pracovního poměru – účinnost od 1. 6. 2025 pokračování

Doporučujeme výplatu jednorázové náhrady nejprve konzultovat s pojišťovnou na e-mailové adrese likvidace125@koop.cz, a to neprodleně po obdržení lékařského posudku o zdravotní způsobilosti k práci vystaveného poskytovatelem pracovnělékařských služeb, z něhož bude vyplývat pozbytí zdravotní způsobilosti zaměstnance k dosavadní práci pro pracovní úraz, nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání

Zákon 120/2025 Sb. flexinovela ZP - § 271ca Jednorázová náhrada při skončení pracovního poměru – účinnost od 1. 6. 2025 pokračování

Odkaz na článek JUDr. Kateřiny Demové, Ph.D. , vedoucí advokátky v Aegis Law, advokátní kanceláře, s.r.o. s názvem:

Změna ve způsobu kompenzace při ukončení pracovního poměru ze zdravotních důvodů

publikováno v čísle 6/2025 Mzdová účetní

Judikatura soudů – řešení pracovních úrazů

- **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1798/2020 ze dne 15.9.2020** – liberační důvod nemůže zaměstnavatel uplatnit v případě, že nebyly dodrženy předpisy BOZP z jeho strany
- **Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 255/2022 ze dne 14.3.2022** - „vánoční večírek“ Nejvyšší soud posoudil jako společenské setkání zaměstnanců, resp. zábavnou akci pořádanou a financovanou zaměstnavatelem pro své zaměstnance, která neměla žádnou souvislost s plněním jejich pracovních úkolů či zvyšování odborné připravenosti, a tudíž ani úraz z tohoto večírku nemohl být posouzen jako pracovní

Judikatura soudů – řešení pracovních úrazů

- **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1386/2023 ze dne 31.10.2023**
- není dána příčinná souvislost s plněním pracovních úkolů v době nepřetržitého odpočinku mezi směnami – parkoviště kamiónů
- **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis.zn. 21 Cdo 3408/2022 ze dne 26.1.2024**
– PTSP bez fyzického poškození těla není pracovní úraz, pokud poškozený se nacházel vně závalu tunelu Blanka, vlastní zával neviděl, jen prach ve vzduchu. Nic ho neohrožovalo.
- **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR spis.zn. 21 Cdo 582/2015 ze dne 3.6.2016** – ukončení pracovního poměru v DPN odškodnění náhrady ztráty na výdělku nadále pokračuje, pokud léčení je v souvislosti s následky pracovního úrazu nebo NzP

Judikatura soudů – řešení pracovních úrazů

- Usnesení Ústavního soudu ČR sp.zn. III.ÚS 912/17 ze dne 10.5.2017 Ústavní soud potvrdil rozhodnutí NS ČR: „*Stav, kdy zaměstnanec ve smyslu ustanovení § 106 odst. 4 písm. e) ZP vstupuje na pracoviště zaměstnavatele pod vlivem alkoholického nápoje, nemusí být dán již pouhým požitím alkoholického nápoje, nýbrž k jeho požití musí dojít v takové míře, že má vliv na snížení duševních funkcí a celkové pohotovosti zaměstnance.*“

Proč pojišťovna požaduje Hlášení pojistné události, když má Záznam o úrazu

- Doplnění rodného čísla poškozeného - nyní stále důležité pro potřeby registrace
- Sdělení, zda je poškozený daňový rezident či nerezident, rodné příjmení pro účely hlášení na finanční úřad u nerezidentů
- Slovní specifikace druhu práce
- Slovní specifikace druhu zranění
- Uvádět podrobný popis úrazového děje
- Doplnění „šetřeno PČR“ včetně adresy a čísla jednacího a „šetřeno OIP“ včetně adresy a čísla jednacího
- Doplnění návrhu o zproštění odpovědnosti zaměstnavatele – důvody a výše

Děkuji Vám za pozornost

Informace týkající se zákonného pojištění, včetně formulářů, lze získat na www.koop.cz v sekci odpovědnostního pojištění

Kontakt: JUDr. Irena Machátová, imachatova@koop.cz , MT: 602 120 542